

Knjižnica je prostor pun knjiga koje se posuđuju za čitanje. To je otprilike jedna od najčešćih definicija knjižnice kada pitamo djecu vrtičke ili mlađe školske dobi. Za malu je djecu to prostor koji je lijepo uređen. Pravi smisao jedne knjižnice djeca najčešće počinju otkrivati polaskom u školu. Knjižnica Osnovne škole Nikole Andrića smještena je na brežuljku grada Vukovara. Što to ona ima te kakva je arhitektonski, važno je istaknuti jer je to dio preduvjeta za stvaranje onoga što je zaista bitno, središnjeg mjesta u kojem rado borave učenici, ali i knjižničarka te ostali njegovi suradnici. Kako bi se to postiglo, osmišljeni su konkretni prijedlozi i aktivnosti kako običnu prostoriju pretvoriti u mjesto koje živi, mjesto u koje svi rado dolaze. Djelovanjem knjižničarke, učiteljâ, učenikâ i svih ostalih zaposlenika škole stvara se jedan novi, bolji, knjižnični svijet u kojem se razvijaju višestruke kompetencije učenika za njihovo trenutno i buduće djelovanje. Prije nepune dvije godine, tijekom zimskih praznika, Knjižnica bila je jedan prazan prostor. Prostor se doimao velik, kao da će u njega moći stati sve knjige, znanja i želje svih zaposlenih u školi te djece, vjernih posjetitelja knjižnice. Napokon, knjižnica je dobila svoj novi prostor i zauzela značajno mjesto u školskoj zgradi. Prema Standardu za školske knjižnice (NN61/2023), smještena je na frekventnoj i korisnicima lako dostupnoj lokaciji u središtu škole, u prizemlju te je vidljivo označena. Sadrži prostorne uvjete koji omogućavaju lagan i siguran pristup građi i opremi. Arhitektonski je izgledala po mjeri. Iako, kada bi se uspoređivala s knjižnicama koje su se istovremeno obnavljale i selile u nove prostore, može se reći da ova knjižnica nije moderna knjižnica po današnjim estetskim standardima. Materijal, izgled i boja polica, ormara, i stolova nisu suvremeni i moderni kako bi bilo za očekivati u novoobnovljenoj, modernoj i suvremenoj školi. Namještaj je, tradicionalan, vizualno jednostavan i nenametljiv. Ipak, daljnjim opremanjem, školska je knjižnica dobivala sve potpuniji izgled (Slika 1).

U organizaciji i rasporedu namještaja i građe ističu se prednosti knjižničnog kabineta koji se u Školi nalazi u sklopu knjižnice. Kabinet je opremljen i prilagođen potrebama knjižnice, a sadrži radni stol, police, otvorene i zatvorene ormare idealne za pohranu i organizaciju potrebnog uredskog materijala, knjižnične dokumentacije, materijala za tematsko uređenje prostora. Uloga i važnost kabineta jest u tome što pomaže u održavanju čistoće i urednosti same knjižnice. Knjižnični prostor dobio je tako više slobodnog i otvorenog prostora za estetski ljepši i ugodniji boravak. Važnost toga naglašava i Ana Demut koja kaže da opuštajuće trenutke u knjižnici stvara ugodna atmosfera, funkcionalan namještaj, svjetlina prostorije te svjež zrak (Demut 2003, 17). Svrha knjižničnog prostora određuje se sukladno suvremenim društvenim trendovima, odnosno sukladno društvenim očekivanjima. Potrebno je spojiti sadašnje i buduće funkcije dopuštajući brzu prilagodbu zahtjevnim vremenima i kulturnom prostoru. (Aparac-Jelušić i Faletar Tanacković 2020, 63). Uloga knjižničara i učitelja suradnika dobiva sve veću važnost, s obzirom da je potrebno pratiti sve trendove kako bi knjižnica za svu djecu predstavljala mjesto privlačnog boravka. Sami prostori i propisani standardi knjižnici ne daju potrebnu toplinu. Ne pozivaju učenike da zavire u prostor knjižnice i otkriju sve tajne i znanja koja im ona nudi. Duh knjižnice stvaramo mi, svi zajedno. Arhitektura je knjižnice sjajna, ali ljudska je moć još sjajnija, još veća. Kada se stvori prostor u kojem djeca žele boraviti, maštati, pripovijedati, kreirati, zamišljati, stvarati, zabavljati se, družiti, onda se sa sigurnošću može reći da se udahnuo duh knjižnici i da je oživjela.

Slika 1. Prostor knjižnice

Oživi knjižnicu

Oživi knjižnicu projekt je knjižničarke i učiteljice kojim su još više željele knjižnicu približiti djeci te potaknuti učenike da dolaze je posjećuju bez poziva ili stalnog poticanja na to. Zahvaljujući suvremenoj informacijskoj tehnologiji kojom je opremljena knjižnica, omogućeno je provoditi brojne projekte i aktivnosti. Sastavni su dijelovi knjižnične opreme računala, laptopi, multifunkcionalni uređaji te pametna ploča, a svi oni pridonose razvoju učenja znanja i vještina u istraživačkom radu, omogućavaju lakšu, bržu i sigurniju komunikaciju unutar škole te osiguravaju dostupnost multimedijskog sadržaja. Uz pomoć suvremene informacijske tehnologije te knjižnične građe otpočeli su ovogodišnji projekti.

Likovno-kreativne radionice

Tijekom *Mjeseca hrvatske knjige* i *Međunarodnog mjeseca školskih knjižnica* održane su likovno-kreativne radionice, gdje su talentirani učenici slikali svoje omiljene likove iz dječjih slikovnica, romana, pjesama i igrokaza. U prekrasnoj atmosferi i glazbi koja je svirala iz filmskih adaptacija u kojima su glavni likovi i likovi na našim platnima, učenici su stvorili prekrasne likovne radove koji će krasiti knjižnicu još dugo dugo vremena (Slika 2). Učenici su zaista bili sretni i oduševljeni, što je netko prepoznao njihov talent i trud te ponosni što će njihovih ruku djela stajati u prostoru koji je vidljiv i dostupan širokom broju ljudi. Iz ove priče proizašle su i daljnje suradnje učenikâ s knjižničarkom te samoinicijativno dogovaranje i osmišljavanje daljnjih radionica na temu Božića, Uskrsa i dr. Živjela je knjižnica u vrijeme stvaranja ovih radova, živjet će i dalje kroz radove učenika.

Slika 2. Likovna ostvarenja učenika

Izložba književnih djela i dječjih likovnih radova

Dio knjižničnog prostora namijenjen je izlaganju vrijedne građe ili organizacijski prigodnih tematskih izložbi (Struna n.d.). Naša školska knjižnica nema takav stalan prostor u kojem bi bilo moguće redovno organizirati izložbe. Prostorni dijelovi knjižnice često se prenamjenjuju kako bi se organizacijski mogla pratiti sva školska događanja. Taj prostor izuzetno je bitan ako želimo da školska knjižnica djeluje kao društveni prostor otvoren za kulturna, stručna i obrazovna događanja (IFLA-ine smjernice za školske knjižnice 2015., 20). U proteklim su mjesecima obilježene i brojne druge aktivnosti kojima se kontinuirano oživljavala knjižnica jer što je ona bez učenika. Obilježena je 150. godišnjica rođenja Ivane Brlić-Mažuranić kroz izložbu njezinih književnih djela. Također, u tom je mjesecu organizirana i dječja izložba likovnih radova učenika 4.a razreda, a čija su djela bila inspirirana bajkom Šuma Striborova (Slika 3). Važnost izlaganja dječjih radova leži u poticanju autora, ali i drugih učenika na suradnju s knjižnicom. Na taj način učenici postaju dio knjižnice, a da toga nisu ni svjesni. Drugi su učenici tada također potaknuti na stvaranje, kako bi i njihova djela krasila prostore knjižnice.

Slika 3. Prigodna izložba o Ivani Brlić-Mažuranić i izložba dječjih radova na temu Šuma Striborova

Školska knjižnica kao podrška nastavi

Tijekom Mjeseca hrvatske knjige, s temom *Pričaj mi*, oživljena je knjižnica u tom duhu. Naša je nastavnica hrvatskog jezika ujedno i pripovjedačica te je vrlo rado za učenicima pripovijedala stare narodne bajke. Podsjetila je sve na važnost pripovijedanja u životu svakog čovjeka. Tijekom radionica vladala je neka posebna čarolija u knjižnici. Osim slušanja pripovjedačice, i učenici su postali pripovjedači, pripovijedajući osmišljene bajke prema slikovnim karticama. Važnost pripovijedanja zaista je nemjerljiva te se još jednom pokazalo da djeca zaista vole slušati priče i provoditi vrijeme na način na koji je danas sve manje popularan. Pružiti djeci priču u školskoj knjižnici, u bajkovitoj i smirenoj atmosferi, jedno je od najljepših i najvrjednijih iskustava u današnjem svijetu tehnologije koji sve više obuzima ljude. U članku *Izvannastavne i izvanškolske aktivnosti* (Šiljković, Rajić i Bertić 2007) jasno je naglašeno da je škola oduvijek bila mjesto u kojem se odvijao odgojno-obrazovni proces, dok današnja suvremena škola osnovne karakteristike svoga djelovanja i postojanja vidi u angažiranosti, otvorenosti i samoupravnosti. Naši učenici zaista svakodnevno provode odmore i/ili slobodne sate u njima omiljenom školskom prostoru. Pod odmorima je to razgovor s knjižničarkom, čitanje knjiga ili časopisa, crtanje, igranje društvenih igara, razgledavanje prigodnih panoa i izložbenih polica te međusobno druženje i razgovaranje (Slika 4). Tijekom slobodnih sati tu su i tihi rad, razgovor, istraživanje i čitanje knjiga, enciklopedija i časopisa, pisanje zadaća, istraživanje na računalima i slično. Knjižnica je mjesto u kojem se može raditi na odgojnom i obrazovnom planu, a da djeca pri tome uživaju jer im daje dojam nekog posebnog prostora, onog samo njihovog, bezobzira što ga dijele s brojnim drugim učenicima. Najbolji su nam dokaz, da smo na pravom putu, naši učenici koji kroz dolaske, posjećivanje, sudjelovanje i boravak u knjižnici pokazuju da im knjižnica zaista jest mjesto u koje rado dolaze.

Radionice s knjižničarkom i/ili u suradnji s knjižničarkom također su dio života naše knjižnice. Neizostavni je dio projekt *Bajke za đake prvake* koji se provodi svake školske godine u suradnji s psihologinjom, a u kojem voditeljice pružaju djeci pomoć i potporu u nošenju sa svakodnevnim problemima, a sve to kroz dječje knjige i slikovnice. *Susret s knjižnicom* već je tradicionalna aktivnost tijekom koje se prvašići prvi put upoznaju s prostorom i radom knjižnice. Školska knjižnica podržava opismenjavanje učenika i promiče čitanje kako bi utjecala na razinu čitanja i ishode učenja (IFLA-ine smjernice za školske knjižnice 2015., 46). U skladu sa IFLA-nim smjernicama pokrenut je

Slika 4. Veliki odmor u knjižnici

i projekt *Čitajući rastemo*, u suradnji s učiteljicama drugog razreda naše škole, a svrha kojeg je poticanje učenikâ na usavršavanje vještine čitanja kroz rad s njima, praćenje vještina čitanja te proglašenje najboljeg čitača/čitačice u tekućoj godini. Brojne su teme koje se kroz godinu obilježavaju s učenicima, a koje ponovno čine knjižnicu mjestom susreta, mjestom u kojem se potiču upoznavanje, rad i zabava s knjigom. Časopisi, različite vrste dječjih romana, igrokazi, pjesme, multimedijски sadržaji, rječnici, enciklopedije, pravopisi i gramatike, samo su neke od tema o kojima se progovara na obrazovnim satima u knjižnici.

Život knjižnice odvija se iz godine u godinu kroz književne susrete, kvizove, radionice, izložbe i predstave koje se odvijaju kako u našoj knjižnici, tako i u brojnim drugim kulturnim i obrazovnim ustanovama u gradu Vukovaru, a s kojima smo uvijek povezani.

Tako je bila postavljena izložba zadružnih mlinova učenikâ 4. razreda, a koji su izrađeni na poticaj likova iz romana *Družba Pere Kvržice* (Slika 5). Dan sjećanja na žrtvu Vukovara bio je povod za još jednu izložbu knjiga i fotografija te prigodnih panoa. Kako vrijeme brzo prolazi, tako se i u knjižnici sve brže izmjenjuje.

Slika 5. Izložba zadružnih mlinova, Družba Pere Kvržice

Božićni duh svake godine obuzima našu knjižnicu, kao i naš, tradicionalan *online* adventski kalendar čiji su zadaci također povezani s oživljavanjem naše knjižnice. U nekim se zadacima potiče učenike na stvaranje božićnih ukrasa, likovnih i literarnih radova koji će svoje mjesto naći na izložbenim policama i panoima knjižnice. Obilježavanje prigodnih datuma čini knjižnicu stalno privlačnom i atraktivnom učenicima s obzirom da današnji učenici traže brži tempo izmjena sadržaja, a ujedno se nenametljivo stavlja naglasak na temeljne ljudske i društvene vrijednosti.

Doba u kojem živimo promijenilo je ulogu, djelovanje i zadaće školske knjižnice i knjižničara. Knjižnice i struka u stalnim su promjenama, a školski je knjižničar taj koji ih treba prepoznati i pratiti, za što je potrebno biti otvoren za novine, kreativan, sposoban uočiti trendove. Dakle, knjižničar treba bit predan poslu, proaktivan te imati viziju (Kovačević, Lasić-Lazić i Lovrinčević, 2004, 158). Kako bi se učenike privuklo da slobodno vrijeme provode u knjižnici, potrebno je redovno pobuđivati interes te nuditi sadržaje koji su zanimljivi i inovativni, kao i osigurati uvjete za ugodan boravak i rad u knjižnici.

Zaključak

Arhitektura knjižnice važan je preduvjet za stvaranje života svake knjižnice, no ljudi koji u njoj borave i stvaraju ti su koji čine duh knjižnice. Zbog njih knjižnica živi svoj život i ima zaista jedinu i pravu svrhu. U arhitekturi knjižnice Osnovne škole Nikole Andrića žive budući policajci, šahisti, likovni umjetnici, pisci, liječnici, odgojitelji, pravnici, ekonomisti, informatičari i upravo su oni njezino najveće bogatstvo. Na stručnjacima je da im na tom putu posluže kao pomoć i potpora te kao stvoritelji uvjeta za rast i razvoj u njihovu osobnom i profesionalnom životu. Kroz provedene aktivnosti prikazali smo da knjižnica nije samo arhitektonski izdvojen prostor koji može djelovati sâm po sebi, nego je dio cjeline, neovisno o tome govorimo li o knjižnici kao dijelu ljudske zajednice ili kao javnoj ustanovi.

Literatura

Aparac-Jelušić, Tatjana i Sanjica Faletar Tanacković. 2020. *Knjižnična arhitektura*. Zagreb: Ljevak.

Demut, Ana. 2003. *Putokazi školske knjižnice*. Zagreb: Školska knjiga

IFLA-ine smjernice za školske knjižnice. 2015. Uredile Barbara Schultz-Jones i Dianne Oberg. Zagreb: Hrvatsko knjižničarsko društvo

Kovačević, Dinka, Jadranka Lasić-Lazić i Jasmina Lovrinčević. 2004. *Školska knjižnica – korak dalje*. Zagreb: Zavod za informacijske studije: Altagama

Standard za školske knjižnice. 2023. Narodne novine 61, 1024.
https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2023_06_61_1024.html

Struna. 2025. s.v. „Izložbeni prostor“. Institut za hrvatski jezik i jezikoslovlje. Pristupljeno: 14. 2. 2025. [izložbeni prostor | Struna | Hrvatsko strukovno nazivlje](#)

Šiljković, Željka, Višnja Rajić i Danijela Bertić. 2007. „Izvanastavne i izvanškolske aktivnosti.“ *Odgojne znanosti* Vol. 9, No. 2 (14): hrcak.srce.hr/file/37104